

Ježíš učí učedníky II.

MAREK 10. KAPITOLA

Texty na tento týden

Mk 10, Gn 1,27; Gn 2,24; Ga 4,1.2; Ř 6,1–11; Iz 11,1–16

Základní verš

„Vždyť ani Syn člověka nepřišel, aby si dal sloužit, ale aby sloužil a dal svůj život jako výkupné za mnohé.“ (Mk 10,45)

Tento týden budeme studovat 10. kapitolu Evangelia podle Marka. Tím ukončíme důležitou část, ve které Ježíš připravuje své učedníky k pochopení podstaty kříže. První polovina kapitoly se zabývá samotnými učedníky. Druhá polovina se věnuje otázkám, které jsou důležité pro učednictví, ale nahlíží na ně optikou těch, kteří se dostávají do kontaktu s Ježíšem. Farizeové přicházejí a hádají se s ním na téma rozvodu, rodiče přinášejí své děti, aby jim Ježíš požehnal, bohatý mládenec se ptá na věčný život a slepý se ptá na zrak.

Tato kapitola obsahuje důležitá naučení o tom, co znamená následovat Ježíše, a to zejména v souvislosti s praktickými otázkami každodenního života, mezi něž patří manželství, děti, postoj k bohatství, odměna a cena za jeho následování. Kapitola vrcholí uzdravením druhého nevidomého (Mk 10,46–52; porovnej s Mk 8,22–26). Toto uzdravení tvoří závěr celé části (Mk 8,22–10,52) a zároveň ilustruje, jaká je cena následování Ježíše a k čemu může toto následování vést.

To vše připravuje Ježíšovy následovníky na výzvy, které s sebou přináší učednictví. A to bez ohledu na to, zda se jedná o učedníky žijící před dvěma tisíci let, nebo dnes, ve 21. století.

Osnova lekce

Při studiu desáté kapitoly uvidíme (podobně jako v předchozí lekci), jakým způsobem učil Ježíš své učedníky o zásadách svého království a o tom, co znamená být jeho učedníkem.

- Mk 10,1–12: Ježíšovo učení o manželství (neděle)
- Mk 10,13–16: Ježíšovo učení o dětech (pondělí)
- Mk 10,17–31: Ježíšovo učení o životních prioritách (úterý)
- Mk 10,32–45: Ježíšovo učení o opravdové službě (středa)
- Mk 10,46–52: Uzdravení slepého – získání nového učedníka (čtvrtek)

Budování společenství

- Podělte se ve skupině o to, co jste v posledním týdnu zažili. Jak vás tento prožitek ovlivnil ve vašem duchovním životě?
- Řekněte ostatním o situaci, kdy jste v poslední době vnímali výrazný projev Boží přítomnosti ve vašem životě. Vyjádřete veřejně Bohu své poděkování.

BOŽÍ PLÁN PRO MANŽELSTVÍ

²Tu přišli farizeové a zkoušeli ho: ptali se ho, je-li muži dovoleno propustit manželku. ³Odpověděl jim: „Co vám ustanovil Mojžíš?“ ⁴Řekli: „Mojžíš dovolil napsat rozlukový lístek a propustit.“

⁵Ježíš jim řekl: „Pro tvrdost vašeho srdce vám napsal toto ustanovení. ⁶Od počátku stvoření, Bůh učinil člověka jako muže a ženu; ⁷proto opustí muž svého otce i matku a připojí se k své manželce, ⁸a budou ti dva jedno tělo; takže již nejsou dva, ale jeden. ⁹A proto, co Bůh spojil, člověk nerozlučuje!“ (Mk 10,2–9)

Osobní studium

Přečti si Mk 10,1–12 a porovnej s Gn 1,27 a Gn 2,24. Jaká past se skrývala v otázce farizeů ohledně rozvodu? Jaké ponaučení dal Ježíš ve své odpovědi?

V této pasáži se farizeové ptají Ježíše, zda je dovoleno, aby se muž rozvedl se svou manželkou. Farizeové považovali rozvod za zákonný. Lišili se jen v otázce důvodů, pro které bylo možné rozvod legitimizovat. V zásadě existovaly dva přístupy představované následovníky dvou velkých rabinů – Šamaje a Hilela. Šamajovi následovníci vykládali Tóru přísněji a podle nich mohli být příčinami rozvodu jen bezdětnost, materiální či citové zanedbávání nebo manželská nevěra. Hilelovi následovníci byli mnohem shovívavější a umožňovali rozvod téměř z jakéhokoli důvodu, ačkoli jejich proces rozvodu byl mnohem složitější, což mnohé v konečném důsledku od rozvodu odrazovalo.

Může se proto zdát neobvyklé, že farizeové kladou Ježíši obecnou otázku, zda je rozvod vůbec přijatelný. Na pozadí této otázky se však skrývalo spiknutí, které mělo dostat Ježíše do problémů s Herodem Antipou. Ten byl vládcem regionu na východ od Jordánu, kde se Ježíš právě tehdy nacházel. Antipas

se totiž rozvedl se svou manželkou a oženil se s Herodiadou, manželkou svého bratra. Herodes nechal setnout Jana Křtitele pro jeho výčitky související s tímto nezákonným vztahem (viz Mt 14,1–12).

Ježíš odpovídá protiotázkou. Ptá se farizeů, co v této věci přikázal Mojžíš. Farizeové se ve své odpovědi odvolávají na text Dt 24,1–4, který popisuje konkrétní případ nového manželství po rozvodu. Izraelité v Mojžíšových dnech už praktikovali rozvod. Judikatura popsána v Dt 24 měla poskytovat ženě ochranu. Ale v Ježíšových dnech toto učení Hilelova škola překroutila, aby se usnadnil rozvod téměř z jakéhokoli důvodu. Zákon, který měl ženu chránit, se tedy používal k jednoduššímu ukončení manželství a zbavení se nechtěné ženy.

Namísto diskuze o judikatuře v Dt 24 se Ježíš odvolává na původní Boží ideál pro manželství, jak ho vyjadřuje Gn 1 a 2. Poznává, že na počátku Bůh stvořil muže a ženu (Gn 1,27), dva jednotlivce. Potom spojuje tuto pravdu s myšlenkou, že muž opustí své rodiče a připojí se ke své manželce a stane se jedním tělem (Gn 2,24). Tento koncept jednoty se stává základem Ježíšova potvrzení manželského svazku. Co Bůh spojil, to by lidé neměli rozdělovat.

Aplikace

Co může vaše sborové společenství udělat pro posílení vašich manželství? Jak pomáháte těm, kterým se manželství rozpadlo?

JEŽÍŠ A DĚTI

¹³Tu mu přinášeli děti, aby se jich dotkl, ale učedníci jim to zakazovali. ¹⁴Když to Ježíš uviděl, rozhněval se a řekl jim: „Nechte děti přicházet ke mně, nebraňte jim, neboť takovým patří království Boží. ¹⁵Amen, pravím vám, kdo nepřijme Boží království jako dítě, jistě do něho nevejde.“ ¹⁶Objímal je, vzkládal na ně ruce a žehnal jim. (Mk 10,13–16)

Osobní studium

Co udělal podle úvodních veršů Ježíš pro ty, kteří k němu přinášeli děti (Mk 10,13–16)?

Děti byly ve starověkém světě považovány za velmi důležité. V kultuře, kde dominovali muži, se velký důraz kladl na chlapce. Narození a dětství však nebylo vůbec jednoduché. Bez moderní lékařské péče existovalo velké riziko související nejen s těhotenstvím a porodem, ale také s prvními lety života dětí. Mnohé kultury používaly tradiční léky a amulety na ochranu zranitelných maličkých před zlými silami.

Přestože děti byly žádané a důležité, ve skutečnosti měly velmi nízké sociální postavení – podobně jako otroci (Ga 4,1.2). V řecko-římském světě byly děti s tělesným postižením nebo nechtěné děti ponechány svému osudu, nebo dokonce hozeny do řeky. Chlapci měli větší cenu než dívky. Někdy byly tyto opuštěné děti „zachráněny“, jen aby je vychovali a prodali jako otroky.

Zdá se, že učedníci nepochopili Ježíšova slova v předchozí kapitole o tom, že přijímáním dětí přijímáme i Ježíše (Mk 9,33–37). Nyní kárají ty, kteří přinášejí děti k Ježíši,

aby jim požeňnal. Učedníci mají možná pocit, že to není nedůležité a že Ježíš nebude mít na něco takového čas.

Velmi se však mýlili. Ježíše jejich jednání dokonce rozhněvalo. Marek ve svém evangeliu zaznamenává několik výrazných reakcí Ježíše na jednání lidí. Je jistě poučné, že jedna z jeho silných reakcí byla vůči lidem, kteří se snažili držet od něho děti co nejdál.

Důrazně trvá na tom, že učedníci nesmí dětem bránit na cestě k němu. Proč? Protože jim patří Boží království a člověk ho musí přijmout s postojem a pohledem dítěte. Jde pravděpodobně o odkaz na jednoduchou, bezvýhradnou důvěru v Boha.

„Nedopusťte, aby vaše nekřesťanská povaha představovala Pána Ježíše ve špatném světle. Neodvádějte od něj děti svou chladností a nevlídností. Nezavdávejte jim příčinu, aby měly pocit, že by se jim v nebi nelíbilo, kdybyste tam byli vy. Nemluvte o náboženství jako o něčem, čemu děti nemohou rozumět. Nejednejte tak, jako byste nechtěli, aby už v dětství přijaly Krista. Nevzbuzujte v nich nesprávný dojem, že Kristovo náboženství je ponuré a že chtějí-li přijít ke Spasiteli, musí se v životě vzdát všeho radostného.“ (MH 44; ŽNP 19)

Aplikace

Jak můžete lépe představit Ježíše dětem ve vašem okolí?

NEJLEPŠÍ INVESTICE

17Když se vydával na cestu, přiběhl k němu nějaký člověk a poklekl před ním a ptal se ho: „Mistře dobrý, co mám dělat, abych měl podíl na věčném životě?“ [...] 21Ježíš na něj s láskou pohleděl a řekl: „Jedno ti schází. Jdi, prodej všechno, co máš, rozdej chudým a budeš mít poklad v nebi; pak přijď a následuj mne!“ 22On po těch slovech svěsil hlavu a smuten odešel, neboť měl mnoho majetku. (Mk 10,17.21.22)

Osobní studium

Jaké klíčové informace o víře a ceně učenictví pro kohokoli, bohatého nebo chudého, se nacházejí v textu Mk 10,17–31?

Mládenčův přístup naznačuje jeho upřímnost a úctu k Ježíši. Přiběhl, poklekl před ním a položil otázku, která je důležitá pro osud každého člověka: *Jaké požadavky musím splňovat, abych mohl získat věčný život?* Ježíš ve své odpovědi odkazuje na druhou tabulku Desatera. Muž opět projeví své nadšení. Říká, že to všechno zachovával od svého mládí.

Ze čtyř evangelií jen Marek poznamenává, že Ježíš si tohoto muže „zamiloval“ (ČSP, BK, B21). Na mužově nadšení je něco přitažlivého. Ježíš však zkouší jeho upřímnost žádostí, aby vše prodal a následoval ho. Muž odchází zarmoucený, protože má velký majetek. Ve skutečnosti přikázání nezachovával. Porušil hned to první, když si ve svém životě postavil na nejvyšší místo něco jiného než Boha. Jeho bohatství se mu stalo modlou.

Ježíš pak mluví o svůdné podstatě bohatství. Pro velké zvíře, jako je velbloud, je snazší projít malým otvorem jehly než pro bohatého člověka vstoupit do nebe.

Učedníci jsou ohromeni Ježíšovou slovy a diví se, kdo tedy může být spasen. Nejdůležitější Ježíšův výrok v této části je ve verši Mk 10,27: „U lidí je to nemožné, ale ne u Boha; vždyť u Boha je možné všechno.“

Tento text se zdá být příhodným místem k ukončení příběhu: do nebe se nemůžeme dostat sami; k tomu, abychom byli spaseni, potřebujete Boží milost.

Potom však Petr emotivně vyhrkne, že on a jeho přátelé opustili všechno, aby Ježíše následovali. Ježíš odpovídá, že cokoliv, co jsme zanechali, abychom ho následovali, není ničím ve srovnání s tím, co dostaneme nyní a „v přicházejícím věku“.

Hlavní myšlenka tedy zní: Kristova smrt řeší lidskou vinu. Kristova milost a jeho vzkříšený život jsou tím, co posiluje poslušnost jeho přikazů.

Aplikace

Přečti si text Ř 6,1–11. Jak tyto verše odhalují v našem životě Boží milost, která nás ospravedlňuje a dělá z nás nové lidi?

„MŮŽETE PÍT KALICH, KTERÝ JÁ PIJI?“

³⁵Přistoupili k němu Jakub a Jan, synové Zebedeovi, a řekli mu: „Mistře, chtěli bychom, abys nám učinil, oč tě požádáme.“ ³⁶Řekl jim: „Co chcete, abych vám učinil?“ ³⁷Odpověděli mu: „Dej nám, abychom měli místo jeden po tvé pravici a druhý po levici v tvé slávě.“ ³⁸Ale Ježíš jim řekl: „Nevíte, oč žádáte. Můžete pít kalich, který já piji, nebo být pokřtěni křtem, kterým já jsem křtěn?“ (Mk 10,35–38)

Osobní studium

Přečti si text Mk 10,32–45. Jak tyto verše ukazují přetrvávající neschopnost učedníků pochopit nejen Ježíšovo poslání, ale i podstatu toho, co znamená ho následovat?

Ježíš se na svých cestách stále více přibližuje k Jeruzalému. Během společného putování se stále více otevírá svým učedníkům a ukazuje jim, co se má v Jeruzalémě stát. Oni však jeho slovům buď nevěří, nebo je vědomě vytěšňují. Když Ježíš mluví o své smrti a o svém zmrtvýchvstání, je až zarážející, jak je konkrétní. Jeho slova však nebyla to, co chtěli učedníci slyšet, a tak je ve svém nitru odmítli.

Důkazem může být i jednání Jakuba a Jana. Přicházejí k Ježíši se soukromou žádostí. Ježíš se právem ptá na další podrobnosti a oni odpovídají, že chtějí sedět po jeho pravici a levici v jeho slávě. Je snadné odsoudit jejich požadavek jako sobectví. Tito dva muži však zasvětili svůj život službě Ježíši a jejich touhy možná nebyly úplně sobecké.

Ježíš se snaží učedníkům vysvětlit podstatu toho, čeho se vlastně dožadují. Ptá se, zda mohou pít jeho kalich nebo být pokřtěni jeho křtem. Jeho kalich bude kalichem utrpení v Getsemanské zahradě

a na kříži (srovnej s Mk 14,36) a jeho křest bude jeho smrtí a pohřbem (Mk 15,33–47). Tyto události jsou paralelní s jeho křtem zaznamenaným v Markovi 1.

Jakub a Jan to však nevidí a nechápu. Lehkovážně odpovídají, že mohou. Ježíš pak prorockými slovy předpovídá, že skutečně budou pít jeho kalich a budou pokřtěni jeho křtem. Jakub byl prvním z apoštolů, který zemřel mučednickou smrtí (Sk 12,2). Jan žil nejdéle z apoštolů a závěr života strávil ve vyhnanství na ostrově Patmos (Zj 1,9). Ježíš ukazuje, že o tom, kdo bude mít místo ve „slávě“, rozhoduje Bůh.

Jak reagovali ostatní učedníci na Ježíšovu odpověď? Ne příliš dobře. Čteme, že se začali „hněvat“ (Mk 10,41). V řeckém textu je použito stejné slovo *aganakteó* s významem „být rozzlobený, rozhořčený“, jako když se Ježíš zlobí na ty, kteří bránili dětem, aby k němu přišli (Mk 10,14).

Ježíš pak svolává učedníky, aby jim předal jednu z nejdůležitějších pravd. Ukázal, že zatímco pohanští vládci využívají moc k osobnímu prospěchu, v Božím království musí být moc vždy použita k povznesení a pozhénání druhých. Ježíš jim ukazuje cestu jako Král Božího království. Čím? Tím, že dal svůj vlastní život jako výkupné. Něco takového jeho následovníci vůbec neočekávali.

Aplikace

Co pro křesťana znamená být „služebníkem“ druhých? Jak se tento princip projevuje při tvém každodenním setkávání s lidmi?

„CO CHCEŠ, ABYCH PRO TEBE UČINIL?“

⁴⁶Přišli do Jericha. A když vycházel s učedníky a s velkým zástupem z Jericha, seděl u cesty syn Timaiův, Bartimaioš, slepý žebřák. ⁴⁷Když uslyšel, že je to Ježíš Nazaretský, dal se do křiku: „Ježíši, Synu Davidův, smiluj se nade mnou!“ ⁴⁸Mnozí ho napomínali, aby mlčel. On však tím více křičel: „Synu Davidův, smiluj se nade mnou!“ ⁴⁹Ježíš se zastavil a řekl: „Zavolejte ho!“ I zavolali toho slepého a řekli mu: „Vzchop se, vstaň, volá tě!“ ⁵⁰Odhodil svůj plášť, vyskočil a přišel k Ježíšovi. ⁵¹Ježíš mu řekl: „Co chceš, abych pro tebe učinil?“ Slepý odpověděl: „Pane, ať vidím!“ ⁵²Ježíš mu řekl: „Jdi, tvá víra tě zachránila.“ Hned prohlédl a šel tou cestou za ním. (Mk 10,46–52)

Osobní studium

Jak Bartimaioš zareagoval na Ježíšův příchod (Mk 10,46–52)?

Při našem studiu Evangelia podle Marka jsme už říkali, že Ježíš většinou lidem bránil, aby jiným vyprávěli o něm a o jeho zázracích. V tomto příběhu se opět setkáváme s podobným motivem. Když Ježíš opouští Jericho, ocitne se v jeho blízkosti nevidomý muž, který žebřá na kraji cesty. Jakmile se dozví, že kolem prochází Ježíš, začne muž křičet: „Ježíši, Synu Davidův, smiluj se nade mnou!“ (Mk 10,47). V souladu s již zmiňovanou myšlenkou *odhalení a tajemství* jsou to tentokrát lidé kolem, kteří přebírají úlohu těch, kdo se snaží muže umlčet.

Bartimaioš se však nedá odradit. Čím více na něj lidé kolem naléhají, tím hlasitěji křičí: „Synu Davidův, smiluj se nade mnou!“ (Mk 10,48). Jeho slova jsou vyznáním víry v Ježíše jako Mesiáše a důvěry, že ho může uzdravit. Titul „Syn Davidův“ měl v Ježíšových dnech dva významy: (1) odkazoval na obnovu vlády krále na izraelském trůnu (viz Iz 11; Jr 23,5,6; Jr 33,15; Ez 34,23,24; 37,24; Za 3,8; 6,12) a (2) ukazoval, že tato osoba bude uzdravovat a vyhánět zlé duchy.

Ježíš se zastaví a lidem řekne, aby slepého zavolali. Je příznačné, že když slepec přichází k Ježíši, shazuje svůj plášť. V Ježíšově době byli lidé s postižením na úplném dně společenského žebříčku – spolu s vdovami a sirotky. Šlo o jednotlivce na okraji společnosti, bez příjmu a v reálném ohrožení života. Plášť byl pro muže jedinou jistotou. Sloužil mu jako lůžko, příkrývka a ochrana současně. Vzdát se ho, zanechat ho kdesi bez dozoru, bylo projevem víry, naděje a jistoty, že Ježíš muže uzdraví.

A Ježíš nezklamal. Každý, kdo v evangeliích přichází za Ježíšem s prosbou o pomoc, tuto pomoc vždy nachází. Ježíš klade Bartimaiovi stejnou otázku, jakou předtím položil Jakubovi a Janovi: „Co chceš, abych pro tebe učinil?“ (Mk 10,51; viz také Mk 10,36). Slepý bez váhání žádá, aby mohl vidět. A Ježíš ho hned uzdravuje. Odpovědí nyní již vidícího muže je, že Ježíše následuje na jeho cestě.

Příběh uzavírá část o učednictví, která je ohraničena dvěma příběhy o uzdravení nevidomých (viz Mk 8,22–26 a Mk 10,46–52). Tyto dva příběhy ilustrují, že učednictví znamená vnímat svět novými očima. Někdy možná ne hned úplně jasně, ale vždy to vede k následování Ježíše po cestě, kterou nám ukazuje.

Aplikace

Křičel jsi i ty někdy (doslovně nebo obrazně) na Ježíše: „Synu Davidův, smiluj se nade mnou!“ V jaké jsi byl tehdy situaci? Co se stalo? Co tě takové zkušenosti naučily?

PODNĚTY K ZAMYŠLENÍ

Přečtěte si 56. kapitolu „Ježíš a děti“ (DA 511–517; TV 326–329) a 57. kapitolu „Bohatý muž“ (DA 518–523; TV 330–333) z knihy *Touha věků*.

„Ježíš měl vždycky rád děti. Těšila ho jejich přítulnost a upřímná, bezprostřední láska. Vděčnost a chvála z jejich úst mu zněly jako hudba a povzbuzovaly jej, když byl vyčerpán ze styku se lstivými a pokryteckými lidmi. Svou laskavostí, vlídností a přívětivostí si Spasitel získával důvěru a lásku dětí všude, kam přišel.“ (DA 511; TV 326)

„Stejně jako tehdy onomu mladému muži, i dnes se může bohatým a vysoce postaveným lidem zdát, že zřící se pro Krista všeho, co mají, je příliš velká oběť. Pro všechny, kdo se chtějí stát Kristovými učedníky, však platí stejná pravidla. Částečnou poslušnost Bůh nemůže přijmout. Sebezapření je podstatou Kristova učení. Často bývá představováno a vyžadováno slovy, která se zdají být příliš tvrdá, ale člověk nemá jinou možnost záchrany než zbavit se všeho, co by narušilo celou jeho bytost.“ (DA 523; TV 332.333)

Otázky k rozhovoru

1. *Jak můžete pomáhat dětem a mladým lidem zůstat ve spojení s Kristem a s církevním společenstvím? Proč je taková aktivita důležitá?*
2. *Někdy slyšíme lidi říkat, že jim na penězích nezáleží. Není to ovšem pravda. Každému jde o peníze (v tom nejlepším případě o jejich poctivé nabytí a moudré použití). Na tom přece není nic špatného. V čem tedy může být problém s penězi a proč si musí věrní křesťané, ať už bohatí, nebo chudí, dávat pozor na svůj vztah k penězům?*
3. *Jak byste vy sami odpověděli na Ježíšovu otázku: „Co chceš, abych pro tebe udělal?“*
4. *Uvažujte o Ježíšových slovech v Mk 10,43–45. Jak vypadá život, který se řídí uvedenými principy? Jak se můžeme naučit sloužit, a ne být těmi, kteří jsou obsluhováni? Jak to souvisí s naším životem a s naším přístupem k druhým lidem?*